

«Ζητήματα Παιδικής Προστασίας και Ενδυνάμωση της
Σχολικής Κοινότητας μέσα από το έργο των Κοινωνικών
Λειτουργών»

Γεωργία Μπουλμέτη
Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ30 Κοινωνικών Λειτουργών

Email: sym30-pegath@sch.gr

Τηλ. Επικοινωνίας:

Γραφείο Συμβούλων ΔΠΕ Γ' Αθήνας:

210 57522000

Καθηκοντολόγιο βάση Υ.Α.(ΦΕΚ3032/4-09-2017)

Άρθρο 3

Καθήκοντα και αρμοδιότητες του κλάδου ΠΕ30 Κοινωνικών Λειτουργιών

Σε περίπτωση που προκύπτουν σαφείς ενδείξεις οικογενειακής παραμέλησης ή κακοποίησης ή άλλων σοβαρών προβλημάτων συνεργάζεται με αρμόδιες κοινωνικές υπηρεσίες του οικείου Δήμου και τις αρμόδιες δικαστικές αρχές

Έχει τη δυνατότητα να κάνει προγραμματισμένες επισκέψεις στις οικογένειες των μαθητών, να συνοδεύει τους γονείς σε διάφορες υπηρεσίες, όταν κρίνεται αναγκαίο, σε συνεργασία με το διευθυντή

Συνεργάζεται με τους υπεύθυνους παιδαγωγικής καθοδήγησης και συμβουλευτικής υποστήριξης των σχολικών μονάδων, με ιατροπαιδαγωγικές και κοινωνικές υπηρεσίες, με κέντρα ψυχικής υγείας, με κέντρα πρόληψης

«Ενίσχυση και ενδυνάμωση της κοινωνικοσυναισθηματικής ανάπτυξης και ανθεκτικότητας των μαθητών» Υ.Α. ΦΕΚ Β 5003/03.09.2024

Καταρχάς δύνανται να δέχονται μαθητές/μαθήτριες που επιθυμούν να τους συναντήσουν για να αναφέρουν ή να ζητήσουν περισσότερες πληροφορίες για κάποιο θέμα που τους/τις απασχολεί, χωρίς να απαιτείται η συναίνεση του γονέα/κηδεμόνα. Στη συνέχεια, κρίνουν τα δεδομένα και αποφαινόμενοι για τυχόν ενέργειες. Αν απαιτούνται ενέργειες σκόπιμης παρέμβασης/υποστήριξης στο πλαίσιο του σχολείου, ζητείται συναίνεση της οικογένειας.

Άξονες του έργου του Κοινωνικού Λειτουργού σε σχέση με την Παιδική Προστασία

Κοινωνική προστασία και φροντίδα παιδιών με στόχο την προώθηση των δικαιωμάτων τους για την προστασία τους από Κακοποίηση – Παραμέληση- Εκμετάλλευση – Βία

Παροχή κοινωνικής και οικονομικής βοήθειας της οικογένειας ή εξατομικευμένα του παιδιού σε συνεργασία με τις κοινωνικές υπηρεσίες και άλλες υποστηρικτικές δομές και υπηρεσίες της κοινότητας

Ελλιπής σχολική φοίτηση (Προγράμματα πρόληψης και βραχείας συμβουλευτικής σε ατομικό, ομαδικό/ οικογενειακό επίπεδο. Διασύνδεση του σχολείου με την τοπική κοινότητα. Εκτίμηση παραγόντων κινδύνου και δυνατών σημείων. Κατ' οίκον επίσκεψη. Επανένταξη. Υποστηρικτικά προγράμματα για την προσέλκυση των μαθητών

Άξονες του έργου του Κοινωνικού Λειτουργού σε σχέση με την Παιδική Προστασία

Ενίσχυση γονεϊκών δεξιοτήτων, ενδυνάμωση οικογένειας, βελτίωση οικογενειακής λειτουργικότητας. Παρέμβαση σε κρίση. Παραπομπές σε εξειδικευμένους φορείς

Διασύνδεση με Υπηρεσίες και Εισαγγελικές Αρχές. Αναφορές. Ενημερωτικά Σημειώματα. Χαρτογράφηση Υπηρεσιών

Ομαδικά Προγράμματα Πρόληψης . Συμβουλευτική – Υποστήριξη Εκπαιδευτικών.

Ν. 3500/2006, Όπως τροποποιήθηκε με το Άρθρο 130 Νόμος 5090/2024 με ισχύ την 1/5/2024 σύμφωνα με την Παρ.1 Άρθρο 138 Νόμος 5090/2024

Άρθρο 23

Υποχρεώσεις των επαγγελματιών

1. Παιδαγωγός, εκπαιδευτικός, μέλος του ειδικού εκπαιδευτικού προσωπικού ή του ειδικού βοηθητικού προσωπικού της πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, κοινωνικός λειτουργός, ψυχολόγος, επιμελητής, προπονητής ή γιατρός που παρέχει τις υπηρεσίες του σε ανήλικο, ο οποίος κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του πληροφορείται ή διαπιστώνει με οποιονδήποτε τρόπο, ότι έχει διαπραχθεί σε βάρος ανηλίκου έγκλημα ενδοοικογενειακής βίας, υποχρεούται να το αναφέρει αμελλητί στις αρμόδιες διωκτικές αρχές. Την ίδια υποχρέωση έχει ιατρός που με βάση σοβαρά αντικειμενικά ευρήματα της ιατρικής εξέτασης διαπιστώνει ότι έχει διαπραχθεί σε βάρος ενηλίκου έγκλημα ενδοοικογενειακής βίας.

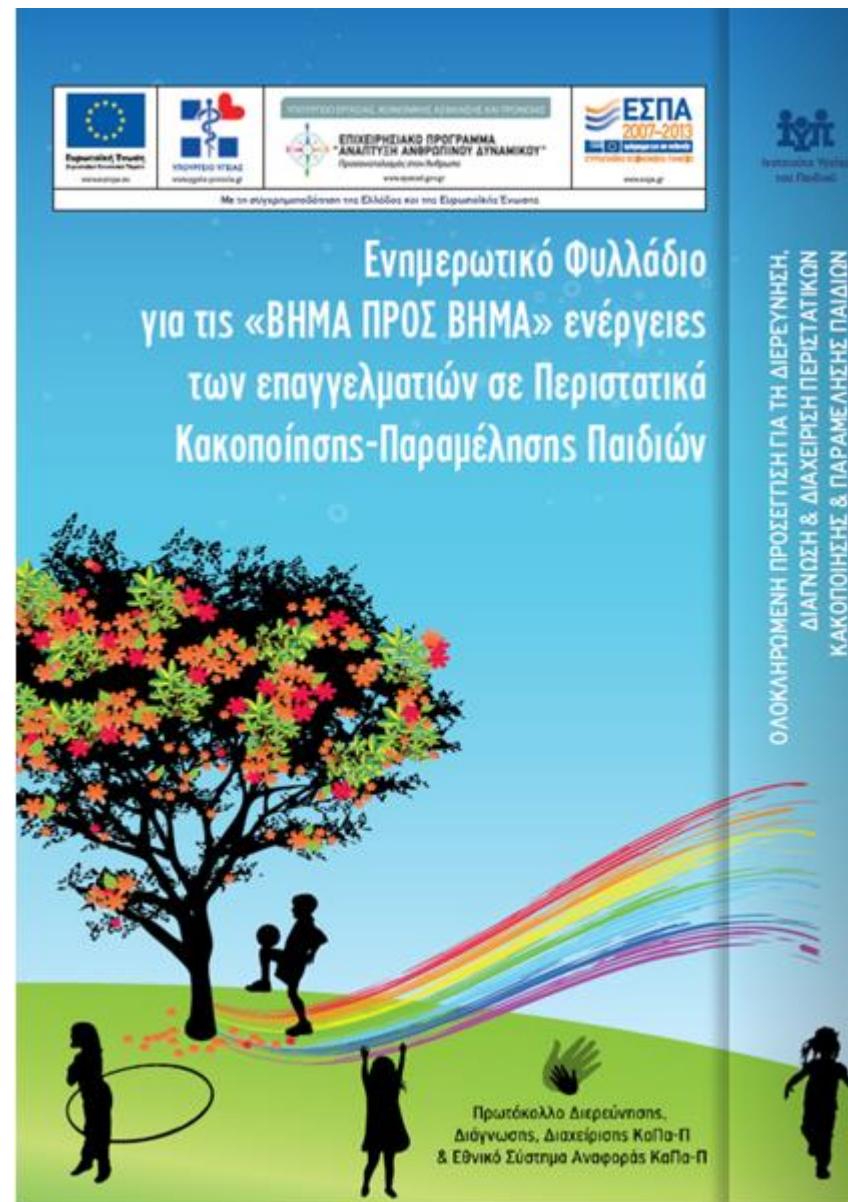
2. Τα πρόσωπα της παρ. 1, που προβαίνουν σε αναφορά εγκλήματος ενδοοικογενειακής βίας δεν εγκαλούνται, δεν ενάγονται, δεν διώκονται πειθαρχικά, δεν απολύονται, ούτε υφίστανται άλλου είδους κυρώσεις ή δυσμενή μεταχείριση, για το περιστατικό που ανέφεραν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, παρά μόνο εάν προέβησαν εν γνώσει τους σε αναληθή αναφορά.

A. Τα πρόσωπα της παρ. 1 καλούνται να εξετασθούν ως μάρτυρες κατά τη διαδικασία στο ακροατήριο, μόνο αν το έγκλημα ενδοοικογενειακής βίας δεν αποδεικνύεται με οποιοδήποτε άλλο αποδεικτικό μέσο.

3. Οι διατάξεις του παρόντος εφαρμόζονται αναλόγως και για τα μέλη του προσωπικού και τους Προϊσταμένους των Κέντρων Εκπαιδευτικής και Συμβουλευτικής Υποστήριξης (Κ.Ε.Σ.Υ.) του άρθρου 6 και της παρ. 3 του άρθρου 18 του ν. 4547/2018 (Α' 102).

Ενημερωτικό φυλλάδιο για τις
ΒΗΜΑ ΠΡΟΣ ΒΗΜΑ ενέργειες
των επαγγελματιών σε
Περιστατικά Κακοποίησης-
Παραμέλησης Παιδιών

<https://ich-mhsw.gr/?p=700>

*Ποια σημάδια που υποκρύπτουν πιθανή
κακοποίηση ή παραμέληση
μπορεί να παρατηρήσει ο εκπαιδευτικός*

Στο σώμα του παιδιού...

- σημάδια που έχουν ένα ορισμένο σχήμα (π.χ. δάγκωμα) ή μοιάζουν να έχουν προκληθεί από αντικείμενο (π.χ. χέρι, ραβδί)
- γδαρσίματα ή μελανιές, για τα οποία δεν υπάρχει καμία εξήγηση ή η εξήγηση δεν ταιριάζει με τα τραύματα ή η ιστορία αλλάζει συνεχώς
- μελανιές σε ασυνήθιστα μέρη του σώματος, όπως πίσω από τα αφτιά
- αφρόντιστα τραύματα

**Ένας εκπαιδευτικός δεν επιτρέπεται
να εξετάσει τις περιοχές του σώματος ενός παιδιού
που καλύπτονται από ρούχα**

Στη συμπεριφορά του παιδιού...

- εκφοβισμός άλλων παιδιών/ επιθετικότητα
- εκφοβισμός από άλλα παιδιά
- παραβατική συμπεριφορά
- φτωχές διαπροσωπικές σχέσεις με συνομηλίκους
- καθυστερημένη αποχώρηση του παιδιού από το σχολείο μετά τη λήξη του προγράμματος ή προσέλευση πολύ νωρίτερα από την ώρα έναρξης των μαθημάτων

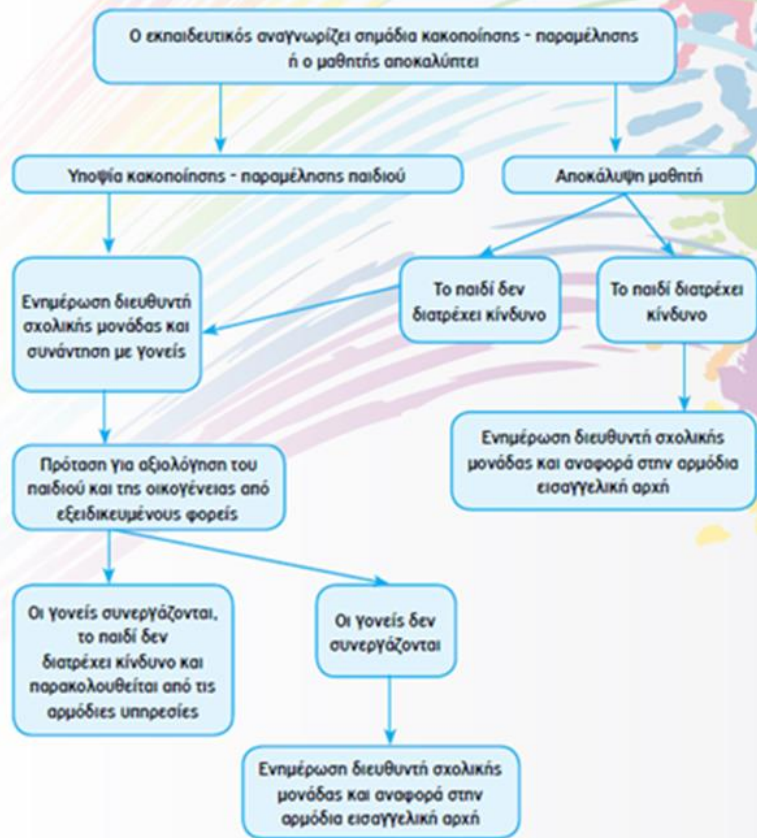
Στη σχολική επίδοση...

- μεγάλος αριθμός απουσιών
- δυσκολία ολοκλήρωσης μιας εργασίας
- ξαφνική πτώση της σχολικής επίδοσης
- αποφυγή του μαθήματος της γυμναστικής

Ποιες είναι οι ενέργειες που ακολουθεί ο εκπαιδευτικός όταν ένας μαθητής πιθανώς κακοποιείται - παραμελείται

ΒΗΜΑ ΠΡΟΣ ΒΗΜΑ

Αναφορά:

Αναφορά είναι η ανακοίνωση συγκεκριμένων πληροφοριών σε αστυνομική ή εισαγγελική αρχή ή σε ένα φορέα παιδικής προστασίας (που δέχεται αναφορές) σχετικά με ένα παιδί, η σωματική ή ψυχική υγεία του οποίου ο αναφέρων έχει βάσιμες υποψίες ότι κινδυνεύει ως αποτέλεσμα κακοποίησης ή παραμέλησης. Μια αναφορά δεν αποτελεί εκ των προτέρων επίσημη καταγγελία αλλά προληπτική ενέργεια για επιβεβαίωση συγκεκριμένων πληροφοριών και περαιτέρω αξιολόγηση.

Πού πραγματοποιείται αναφορά;

A) γραπτώς

→ → στις εισαγγελικές αρχές (Εισαγγελία Πρωτοδικών, Τμήμα Ανηλίκων Αθηνών τηλ. 210 8827993, anhl.koinonika@eispa.gr, anhl@eispa.gr

→ → στην Ελληνική Αστυνομία (στην Υποδιεύθυνση Προστασίας Ανηλίκων της Διεύθυνσης Ασφαλείας Αττικής τηλ. 210 6476573, στο Τμήμα Ανηλίκων της Υποδιεύθυνσης Δίωξης Εγκλημάτων κατά της Ζωής της Διεύθυνσης ή στην άμεση δράση 100).

→ → Για αναφορές περιστατικών διαδικτυακής παρενόχλησης - παιδοφιλίας ή παιδικής πορνογραφίας, είναι δυνατή η επικοινωνία με τη Δίωξη Ηλεκτρονικού Εγκλήματος στην ειδική τηλεφωνική γραμμή καταγγελιών 11188 ή μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας στη διεύθυνση ccu@cybercrimeunit.gov.gr

→ → στο Συνήγορο του Πολίτη-Συνήγορο του Παιδιού τηλ. 2131306744, 2131306710, 2131306703 (γραμματεία), Δευτέρα έως Παρασκευή 09:00 - 16:00 και στη Γραμμή για τα Παιδιά 8001132000 χωρίς χρέωση, Δευτέρα έως Παρασκευή

09:00 - 16:00. Η έγγραφη αναφορά δεν είναι ανώνυμη προς το Συνήγορο, αλλά διασφαλίζεται η τήρηση ανωνυμίας προς τρίτους

Πού πραγματοποιείται αναφορά;

B) προφορικά1

→ → στην 24ωρη Εθνική Γραμμή Παιδικής Προστασίας 1107 του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

→ → στην τηλεφωνική γραμμή Μαζί για το Παιδί 115 25 (Δευτέρα έως Παρασκευή 09:00 - 21:00).

→ → στην 24ωρη Εθνική Τηλεφωνική Γραμμή για τα Παιδιά 1056 του Συλλόγου Χαμόγελο του Παιδιού, χωρίς χρέωση.

Οι τηλεφωνικές γραμμές δέχονται αναφορές προφορικά και ανώνυμα.

Τι γίνεται μετά;

Μετά την αναφορά ξεκινάει η ποινική διαδικασία. Αρχικά ο εισαγγελέας εξετάζει αν υπάρχουν επαρκή στοιχεία που να στοιχειοθετούν την κατηγορία συλλέγοντας πληροφορίες με κάθε πρόσφορο μέσο.

Ενδεικτικά αναφέρονται: η κοινωνική έρευνα, η παιδοψυχιατρική εκτίμηση, η αξιολόγηση της αντιληπτικής ικανότητας και ψυχολογικής κατάστασης του παιδιού και η μαρτυρία του επαγγελματία. Αν υπάρχουν επαρκή στοιχεία, τότε ασκείται ποινική δίωξη και διενεργείται ανάκριση.

Σε αυτό το σημείο ένας επαγγελματίας ανάλογα με την ειδικότητά του και το αδίκημα που φέρεται να έχει διαπραχθεί μπορεί να κληθεί από τον ανακριτή να διεξάγει μεταξύ άλλων πραγματογνωμοσύνη και ιατροδικαστική εξέταση.

Ήδη σε αρχικό στάδιο θα ληφθούν τα κατάλληλα προσωρινά μέτρα (ποινικά ή αστικά) για την ασφάλεια του παιδιού. <https://ich-mhsw.gr/?p=700>

Τίτλος: «Οδηγός για την αναγνώριση και τη διαχείριση περιστατικών κακοποίησης και παραμέλησης από τον/την Εκπαιδευτικό»

Συγγραφείς: Μαρία Παναγιωτάκη, Όλγα Θεμελή

Είδος: Εγχειρίδιο για Εκπαιδευτικούς

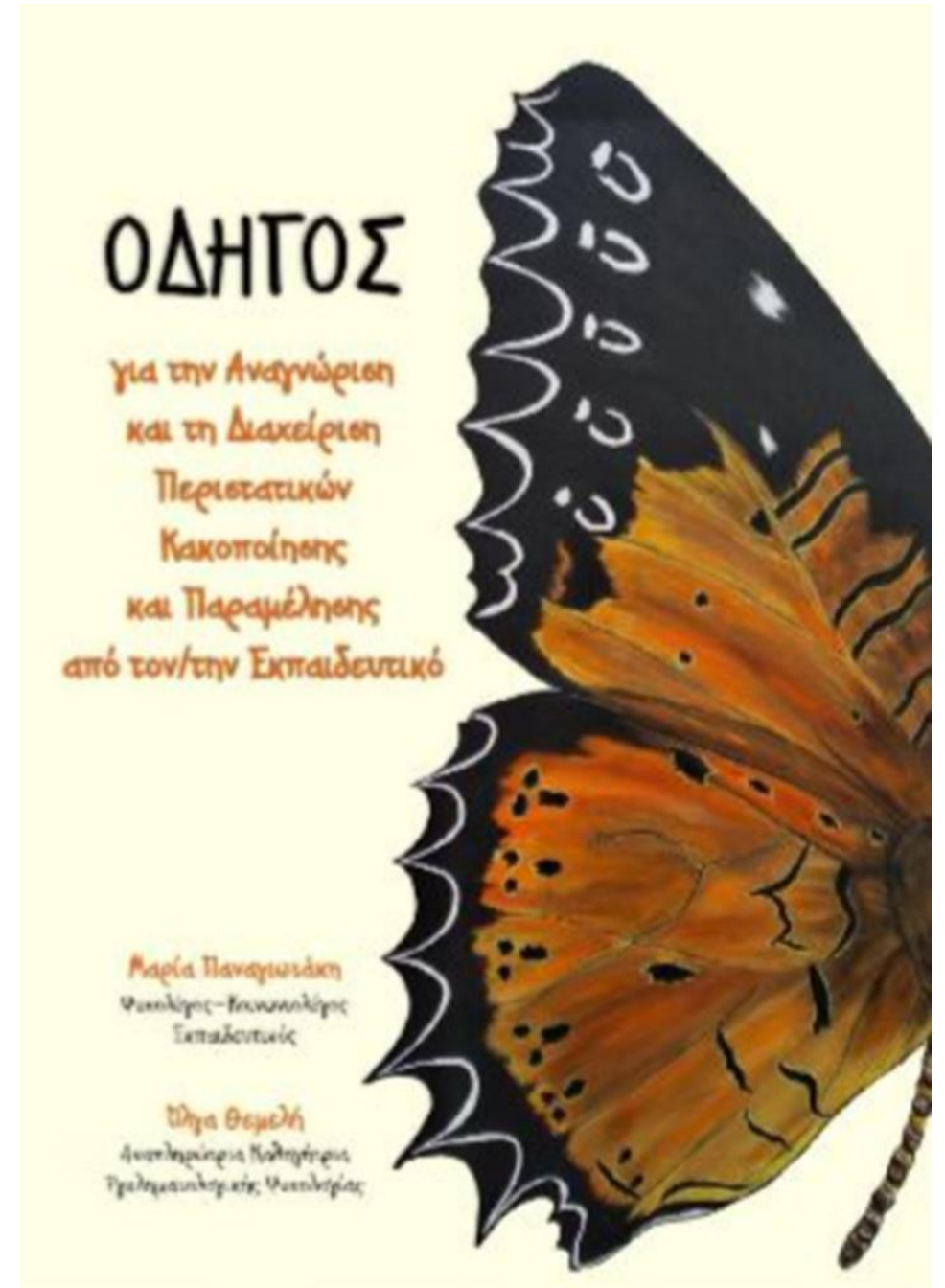
Έκδοση: Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Άδεια διανομής: Ελεύθερη διάθεση

Σελίδες: 28

Έτος έκδοσης: 2021

<https://www.openbook.gr/odigos-gia-tin-anagnorisi-kai-ti-diacheirisi-peristatikon-kakopoiisis-kai-paramelisis-apo-ton-tin-ekpaideytiko/>

Κακοποίηση-Παραμέληση Ανηλίκων

Εκτίμηση Παραγόντων Επικινδυνότητας
& Παρέμβαση

Οδηγός
για Κοινωνικούς Λειτουργούς
στην Εκπαίδευση

Κυριακή Κοηλινιάτη
Παναγιώτα Κορτομανίτη
Θεοδώρα Μουηού
Δέσποινα Χατζηδρόσου

<https://www.especial.gr/kakopoiisi-paramelisi-anilikwn-odigos-gia-koinwnikous-leitourgous-sthn-ekpaidefsi/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3

Εκτίμηση παραγόντων κινδύνου και προστασίας

Πηγή: Καλλιδικάκη Θ. & Κασσέρη Ζ. (2014). *Κοινωνική Εργασία στην Εκπαίδευση. Στα θρανία των ετεροτήτων.* (σ.σ. 172-173). Αθήνα: Τόπος

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. Εκτίμηση παραγόντων κινδύνου και προστασίας

Οικο-λογικό επίπεδο	Παράγοντες κινδύνου	Παράγοντες προστασίας
παιδί	<p>αναπηρία (σωματική/ γνωστική/συναισθηματική) χρόνια ή σοβαρή ασθένεια παιδικό τραύμα επιθετικότητα προβλήματα συμπεριφοράς ελλειμματική προσοχή ηλικία ομάδα ομηλικών με αντικοινωνική συμπεριφορά</p>	<p>καλή υγεία θετικές σχέσεις με τους συνομηλικούς ισχυρή, θετική κοινωνική δικτύωση χόμπι/ενδιαφέροντα υψηλή αυτοεκτίμηση ανεξαρτησία ασφαλή σύνδεση με τον γονέα/ τους γονείς κοινωνικές δεξιότητες θετική διάθεση</p>
οικογένεια	<p>παράγοντες προσωπικότητας της μητέρας ανεπαρκής έλεγχος παρορμήσεων κατάθλιψη/άγχος χαμηλή ανοχή για απογοήτευση αισθήματα ανασφάλειας ιστορικό κακοποίησης στην παιδική ηλικία υψηλή γονική σύγκρουση, συζυγική βία κατάχρηση ουσιών κακή αλληλεπίδραση γονέα-παιδιού ανακριβείς γνώσεις και προσδοκίες σχετικά με την ανάπτυξη του παιδιού</p>	<p>ασφαλής δεσμός με το παιδί θετική σχέση γονέα-παιδιού υποστηρικτικό οικογενειακό περιβάλλον ευρύ οικογενειακό δίκτυο υψηλό μορφωτικό επίπεδο των γονέων γονική ανθεκτικότητα συγκεκριμένη στήριξη για τους γονείς ισχυρές γονικές δεξιότητες αντιμετώπισης ευαισθητοποίηση σχετικά με τα στάδια ανάπτυξης του παιδιού</p>

Οικο-λογικό επίπεδο	Παράγοντες κινδύνου	Παράγοντες προστασίας
κοινότητα	<p>φτώχεια/χαμηλή κοινωνικο-οικονομική κατάσταση ανεργία έλλειψη στέγης κοινωνική απομόνωση υποβαθμισμένο σχολείο κοινοτική βία (επικίνδυνη/βίαιη γειτονιά) έλλειψη πρόσβασης σε ιατρική περίθαλψη, ασφάλιση, κατάλληλη φροντίδα παιδιών απουσία/υπολειτουργία κοινωνικών υπηρεσιών</p>	<p>ισχυρή, θετική κοινωνική δικτύωση σταθερή απασχόληση κατάλληλη στέγη προσδοκίες της οικογένειας για κοινωνική συμπεριφορά επαρκείς πόροι εκπαίδευσης διαθέσιμοι στη γειτονιά πρόσβαση σε επαρκείς υγειονομικές και κοινωνικές υπηρεσίες</p>
κοινωνικό πλαίσιο	<p>στενοί νομικοί ορισμοί της κακοποίησης κοινωνική αποδοχή της βίας πολιτικές ή θρησκευτικές απόψεις που εκτιμούν το αδιάβλητο της οικογένειας</p>	<p>κοινωνικά κινήματα δικαιωμάτων συλλογικότητες κατά της κακοποίησης ανεξάρτητη αρχή ελέγχου εφαρμογής της σύμβασης για τα δικαιώματα των παιδιών</p>

Πηγή: Counts et al., 2010:768

Κλινική εκτίμηση της συναισθηματικής έκφρασης του παιδιού

Πηγή: Καλλινικάκη Θ. & Κασσέρη Ζ. (2014), *Κοινωνική εργασία στην εκπαίδευση. Στα θρανία των ετεροτήτων*. (σ.σ. 176-177). Αθήνα: Τόπος.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1. Κλινική εκτίμηση της συναισθηματικής έκφρασης του παιδιού

Δυνατά σημεία				Παράγοντες κινδύνου			
εκφράζει εύρος συναισθημάτων; Μόνο ορισμένα, όπως ευτυχία, θυμό ή λύπη				0	δεν εκφράζει εύρος συναισθημάτων αλλά μόνο ορισμένα, όπως ευτυχία, θυμό ή λύπη		
3	2	1		1	2	3	
μιλά για τα συναισθήματά του				0	δεν μιλά για τα συναισθήματά του		
3	2	1		1	2	3	
η έκφραση συναισθημάτων είναι αντίστοιχη με τις περιστάσεις				0	η έκφραση συναισθημάτων δεν είναι κατάλληλη με τις περιστάσεις		
3	2	1		1	2	3	
τα συναισθήματα και οι αντιδράσεις του σχετίζονται με τα γεγονότα που τις προκάλεσαν				0	τα συναισθήματα και οι αντιδράσεις του σχετίζονται με τα γεγονότα που τις προκάλεσαν		
3	2	1		1	2	3	
μπορεί να αναγνωρίσει ένα εύρος συναισθημάτων σε άλλα πρόσωπα				0	δεν μπορεί να αναγνωρίσει συναισθήματα σε άλλα πρόσωπα		
3	2	1		1	2	3	
συμμερίζεται τα συναισθήματα των άλλων				0	δεν συμμερίζεται τα συναισθήματα των άλλων		
3	2	1		1	2	3	
Δείχνει να σεβεται τα συναισθήματα των άλλων, δεν κοροϊδεύει, δεν πειράζει ούτε χρησιμοποιεί τους άλλους				0	δεν δείχνει να σεβεται τα συναισθήματα των άλλων, κοροϊδεύει, πειράζει και χρησιμοποιεί τους άλλους		
3	2	1		1	2	3	
έχει κάποιον στην οικογένεια ή στην κοινότητα που το διευκολύνει στην έκφραση συναισθημάτων				0	δεν έχει κάποιον στην οικογένεια ή στην κοινότητα που να το διευκολύνει στην έκφραση των συναισθημάτων του		
3	2	1		1	2	3	
σπανίως έχει μεταπτώσεις στη διάθεσή του				0	έχει μεταπτώσεις στη διάθεσή του		
3	2	1		1	2	3	

Δυνατά σημεία					Παράγοντες κινδύνου		
μοιράζεται συναισθηματικά φορτισμένα γεγονότα, τόσο θετικά όσο και αρνητικά					δεν μοιράζεται συναισθηματικά φορτισμένα γεγονότα, τόσο θετικά όσο και αρνητικά		
3	2	1	0	1	2	3	
εμπλέκεται συναισθηματικά με άλλους					δεν εμπλέκεται συναισθηματικά με άλλους		
3	2	1	0	1	2	3	
είναι ευαίσθητο προς τους άλλους					δεν είναι ευαίσθητο προς τους άλλους		
3	2	1	0	1	2	3	
δεν είναι αποσυρμένο					είναι αποσυρμένο		
3	2	1	0	1	2	3	
οι συναισθηματικές αποκρίσεις ταιριάζουν με τις απαιτήσεις των καταστάσεων					οι συναισθηματικές αποκρίσεις του δεν ταιριάζουν με τις απαιτήσεις των καταστάσεων, αντιδρά είτε υπερβολικά είτε απέχει		
3	2	1	0	1	2	3	
αναγνωρίζει τις συναισθηματικές αποκρίσεις του που δεν είναι κατάλληλες					δεν αναγνωρίζει τις συναισθηματικές αποκρίσεις του που δεν είναι κατάλληλες		
3	2	1	0	1	2	3	
απολογείται σε περιπτώσεις ακατάλληλης έκφρασης συναισθημάτων					απολογείται σε περιπτώσεις ακατάλληλης έκφρασης συναισθημάτων		
3	2	1	0	1	2	3.	
					Πηγή: Gilgun, 2012:16-17		

Οι επόμενες διαφάνειες αποτελούν μέρος της παρουσίασης της Συνηγόρου του Παιδιού κ. Κουφονικολάκου, οι οποίες δόθηκαν στην επιμόρφωση (2023) των Συμβούλων Εκπαίδευσης Κοινωνικών λειτουργών, προκειμένου να λειτουργήσουμε πολλαπλασιαστικά

Η προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού στο Σύγχρονο Σχολείο

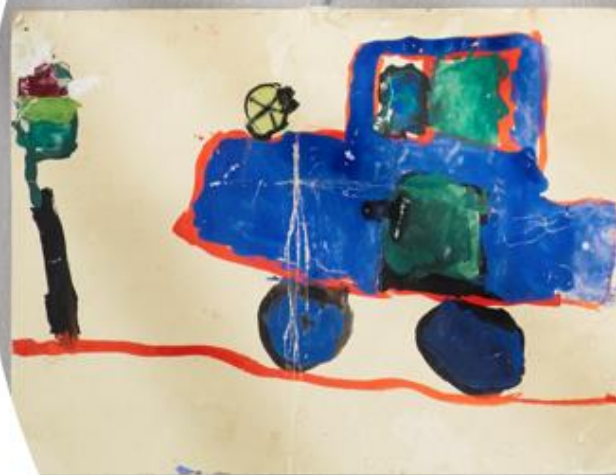
Η οπτική του Συνηγόρου

Δικαιώματα του Παιδιού ☺

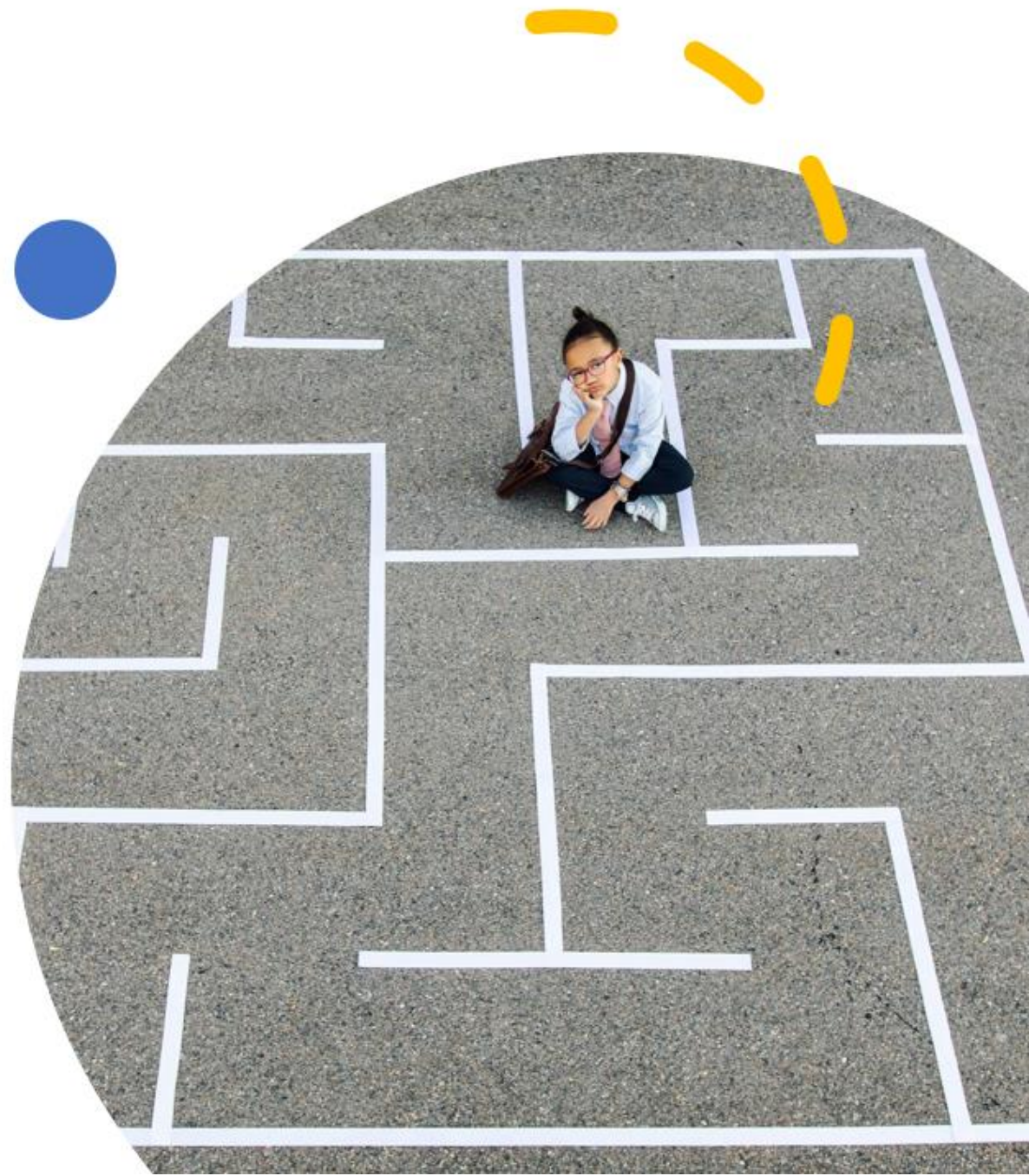
ΔΣΔΠ- Προστασία από κακοποίηση, άρθρ. 19

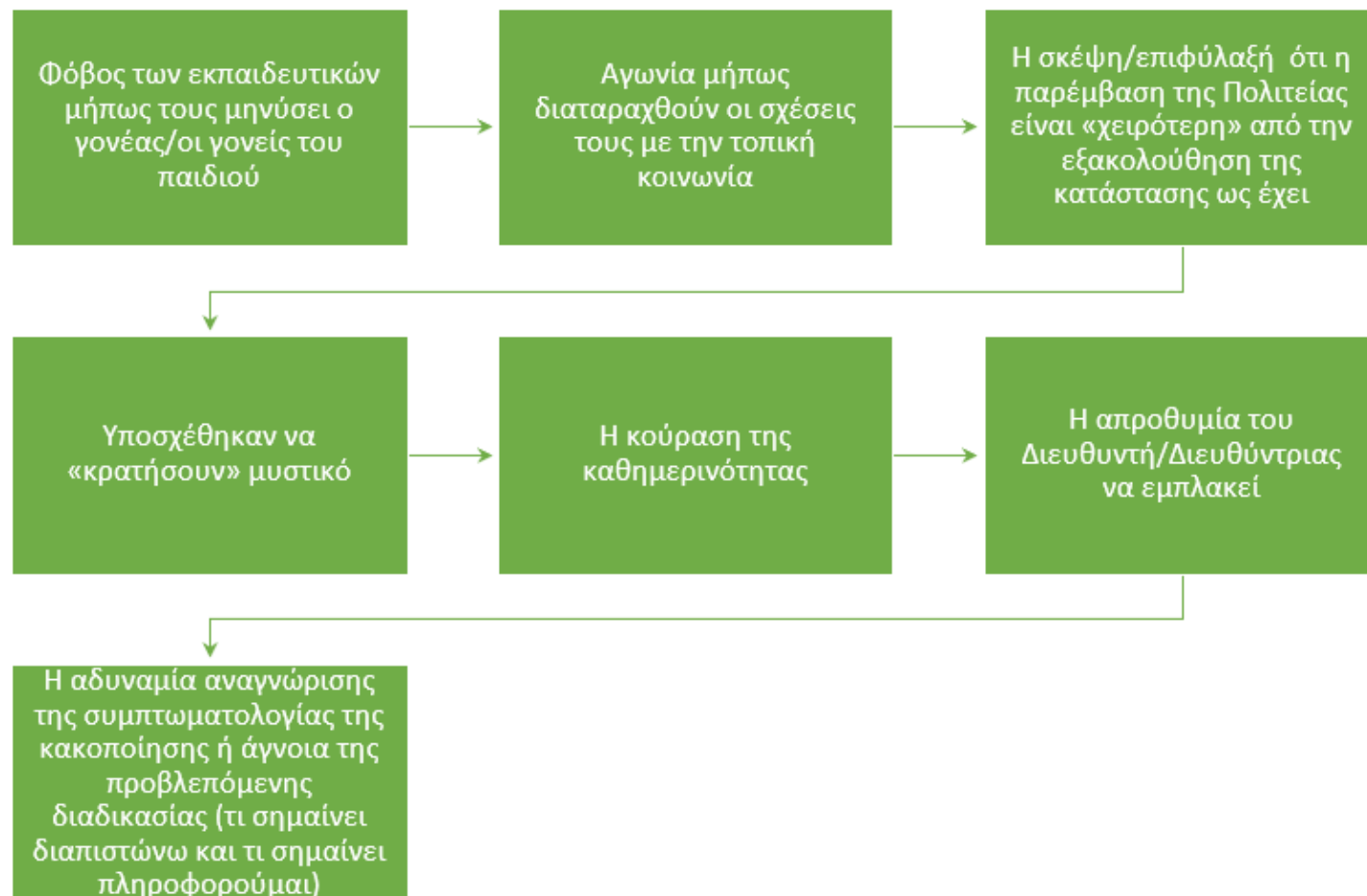
Τα Συμβαλλόμενα Κράτη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα νομοθετικά, διοικητικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά μέτρα, προκειμένου να προστατεύσουν το παιδί από κάθε μορφή βίας, προσβολής ή βιαιοπραγιών σωματικών ή πνευματικών, εγκατάλειψης ή παραμέλησης, κακής μεταχείρισης ή εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής βίας, κατά το χρόνο που βρίσκεται υπό την επιμέλεια των γονέων του ή του ενός από τους δύο, του ή των νόμιμων εκπροσώπων του ή οποιουδήποτε άλλου προσώπου στο οποίο το έχουν εμπιστευθεί.

Κακοποίηση: οι κύριοι πυλώνες αναγνώρισης και παραπομπής

- Παιδικοί και βρεφονηπιακοί σταθμοί
- Σχολείο (χάρη στη σχέση εμπιστοσύνης που οικοδομείται με την/τον εκπαιδευτικό)
- Υπηρεσίες υγείας

Ανασταλτικοί παράγοντες της υποβολής αναφοράς-καταγγελίας

Ο αντίλογος του φόβου

01

Η αναφορά των περιστατικών κακοποίησης είναι μέρος της φύσης του εκπαιδευτικού λειτουργήματος. Μόνο έτσι μπορούμε...

02

Τυχόν έγκληση ή μήνυση, πιθανότατα θα αρχειοθετηθεί από την αρμόδια εισαγγελική Αρχή και αντιθέτως είμαστε εκτεθειμένοι αν ΔΕΝ αναφέρουμε

03

Μπορούμε να μάθουμε να ενθαρρύνουμε την εκμυστήρευση και να αναγνωρίζουμε τις ενδείξεις

04

Υφίστανται ήδη πρωτόκολλα από τα οποία μπορούμε να εφοδιαστούμε με βασικές πληροφορίες.

Κι αν δε λέει την αλήθεια; Μήπως να κάνω πρώτα κάποιες ενέργειες;

- Ο νόμος δεν προβλέπει στάθμιση/διερεύνηση
- Δεν πρέπει να γίνει συζήτηση με τους γονείς
- Σε αντίθεση με τη διαδομένη αντίληψη, η εκμυστήρευση του παιδιού είναι κατ' αρχήν αξιόπιστη
- Είμαι εκτεθειμένη/ος αν δεν αναφέρω το περιστατικό αμέσως

Τι πρέπει να κάνουμε όταν το παιδί εκμυστηρεύεται; (οδηγός Ινστιτούτου)

- Να ΜΗΝ υποσχεθούμε ότι θα κρατήσουμε μυστικό
- Να αποφύγουμε τις πολλές και κατευθυντικές ερωτήσεις και την πίεση για λεπτομέρειες
- Να κρατήσουμε την ψυχραιμία μας (ακόμη κι αν αυτό που ακούμε μας σοκάρει)
- Να ακούσουμε προσεκτικά το παιδί
- Να διαβεβαιώσουμε το παιδί ότι κάνει το σωστό και να το ευχαριστήσουμε για την εμπιστοσύνη του
- Να ενημερώσουμε το παιδί για το τι πρόκειται να συμβεί (σε γλώσσα φιλική στο ίδιο)

Ποιες είναι οι προϋποθέσεις της εκμυστήρευσης;

- Θα πρέπει –κατά τη διάρκεια της χρονιάς-να οικοδομηθεί κλίμα **εμπιστοσύνης** και κατάλληλος «**χώρος**» ώστε να ενθαρρυνθούν τα παιδιά
- Είναι σημαντική η **ενδυνάμωση** παιδιών και γονέων και η ενημέρωσή τους σε γλώσσα απλή και φιλική για το πώς μπορούν να ζητήσουν βοήθεια και για το ποιες συμπεριφορές αποτελούν παραβίαση (ειδικά στους γονείς θα πρέπει να εξηγηθούν και οι επιπτώσεις)
- Θα πρέπει να δοθούν **πληροφορίες** και για άλλους μηχανισμούς υποβολής καταγγελίας-αναφοράς (δεν αρκεί το ένα σημείο εισόδου)

Τι είναι η παραμέληση;

Παραμέληση είναι η αποτυχία του γονέα/κηδεμόνα να εξασφαλίσει στο παιδί βασικά αγαθά για την ομαλή ψυχοκοινωνική του ανάπτυξη

Στα αγαθά αυτά εντάσσονται η επαρκής τροφή, η στέγη, ο ρουχισμός η εποπτεία και επιμέλεια γύρω από τα ζητήματα της μόρφωσης, η ιατρική περίθαλψη, η επαρκής επιτήρηση και προστασία από οποιοδήποτε κίνδυνο

Αλλά και η παροχή αγάπης και φροντίδας προς το παιδί

Επομένως η παραμέληση μπορεί να είναι σωματική, ιατρική, εκπαιδευτική, ψυχολογική-συναισθηματική

Τι πρέπει να κάνουμε;

Στην περίπτωση της παραμέλησης θα πρέπει να κατ' αρχάς να εξαντλήσουμε την δυνατότητα παροχής συμβουλών στον γονέα εφόσον φαίνεται να το έχει ανάγκη (μονογονεϊκή οικογένεια σε καθεστώς φτώχειας κλπ.)

Είναι σημαντική η διασύνδεση του σχολείου με υπηρεσίες της κοινότητας (ιδίως τις κοινωνικές υπηρεσίες των Δήμων και των ΚΕΔΑΣΥ) προκειμένου να συζητηθούν συγκεκριμένα πλάνα παρακολούθησης παρέμβασης ανάλογα με την περίπτωση

Εάν το παιδί βρίσκεται σε άμεσο κίνδυνο (για τη ζωή, τη σωματική του ακεραιότητα κλπ.) θα πρέπει να ενημερωθεί η Εισαγγελία

Επικοινωνία με το Συνήγορο

800 11 32 000

2131306605 και 703

cr@synigoros.gr &
rotao@synigoros.gr

www.synigoros.gr/paidi

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ

Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ειδική και Συμπεριληπτική εκπαίδευση

<https://www.european-agency.org/E%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AC/publications>

ΙΕΠ – ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟ ΨΗΦΙΑΚΟ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

<https://prosvasimo.iep.edu.gr/el/>

ΙΕΠ- ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

<https://iep.edu.gr/el/psifiako-arithetirio/skill-labs>

Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού

<https://ich.gr/>

<https://ich-mhsw.gr/2023/03/11/%CF%80%CF%81%CF%89%CF%84%CF%8C%CE%BA%CE%BF%CE%BB%CE%BB%CE%BF-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%BF%CE%B4%CE%B7%CE%B3%CF%8C%CF%82-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7-%CE%B4%CE%B9%CE%B5%CF%81%CE%B5%CF%8D%CE%BD%CE%B7/>

Συνήγορος του Παιδιού <https://www.synigoros.gr/paidi/>

Stop bullying <https://stop-bullying.gov.gr//shttps>

Πολύχρωμο σχολείο <https://rainbowschool.gr/>

**ΑΡΣΙΣ – ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΝΕΩΝ – ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ
Compas/Compasito**

<https://arsis.gr/diathesi-tou-egchiridiou-compassito-egchiridio-ekpedefsis-sta-anthropina/>

<https://socialpolicy.gr/2016/05/%CE%B4%CE%B9%CE%AC%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%B5%CE%B3%CF%87%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%AF%CE%B4%CE%B9%CE%BF%CF%85-compass-e%CE%B3%CF%87%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%AF%CE%B4%CE%B9.html>

**ΜΕΤΑδραση- Δράση για τη Μετανάστευση & την Ανάπτυξη «Δικαιώματα,
μια παρέα που είναι πάντα μαζί σου»** <https://metadrasi.org/wp-content/uploads/2023/09/DIKAIOMATA-DIGITAL-GR.pdf>

- **Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες** <https://www.unhcr.org/gr/ekpaideutiko-yliko>
- **Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Γ' Αθήνας/ Εκπαίδευση Προσφύγων & Μεταναστών** <https://dipe-g-athin.att.sch.gr/%ce%b5%ce%ba%cf%80%ce%b1%ce%af%ce%b4%ce%b5%cf%85%cf%83%ce%b7-%cf%80%cf%81%ce%bf%cf%83%cf%86%cf%8d%ce%b3%cf%89%ce%bd/>
- **«Πρωτοβουλία για το Άρθρο 12»** <https://inart12.org/index.php/el/ti-kanoume/ylika-gia-paidia>
- **Eliza: Πρόγραμμα «Ασφαλές Άγγιγμα»** <https://asfalesaggigma.gr/>
- **Υλικό για κοινωνικούς λειτουργούς** <https://www.socialworkerstoolbox.com/>
- **UNICEF- Ένα εγχειρίδιο για την προστασία των παιδιών στα Μέσα Ενημέρωσης**
- https://www.unicef.org/greece/media/4251/file/UNICEF__%CE%9F%CE%B4%CE%B7%CE%B3%CF%8C%CF%82%20%CE%B3%CE%B9%CE%B1%20%CF%84%CE%B7%CE%BD%20%CE%A0%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%B1%20%CF%84%CF%89%CE%BD%20%CE%A0%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B9%CF%8E%CE%BD%20%CF%83%CF%84%CE%B1%20%CE%9C%CE%AD%CF%83%CE%B1%20%CE%95%CE%BD%CE%B7%CE%BC%CE%AD%CF%81%CF%89%CF%83%CE%B7%CF%82.pdf

Συνεργασία με φορείς:

- ΙΕΠ/ΥΠΑΙΘΑ,
- ΙΝΕΠ/ΕΚΔΔΑ,
- Α.Ε.Ι.
- Συνήγορος του Παιδιού
- Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού
- Κέντρα Ψυχικής Υγείας και Ιατροπαιδαγωγικά Κέντρα Νοσοκομείων
- Μονάδες Έγκαιρης Παρέμβασης στην Ψύχωση (ΜΕΠ)
- «Μέριμνα» για το Πένθος
- Κέντρα Πρόληψης Δήμων σε συνεργασία με τον ΟΚΑΝΑ
- Συμβουλευτικά Κέντρα Οικογένειας Δήμων, Κέντρα Κοινότητας, ΤΟΜΥ, Κοινωνικές Υπηρεσίες, Προγράμματα ψυχοκοινωνικής στήριξης δήμων.
- ΜΚΟ ΕΛΙΖΑ
- Χαμόγελο του Παιδιού
- Υποδιεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος 11188
- ΥποΣΤΗΡΙΖΩ Μ.Ε.Υ. Β΄ Παιδιατρική Παν/μίου Αθηνών
- Προγράμματα πανεπιστημίων: ΕΚΠΑ Εργαστήριο Ψυχολογίας, Τμήμα Κ.Ε. ΠΑΔΑ Εργαστήριο Συμβουλευτικής, Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης και Κοινοτικών Παρεμβάσεων (Ε.ΣΥ.ΨΥ.ΚΟΠ), Εργαστήρια Παντείου Πανεπιστημίου, Ιατρική σχολή
- ΚΕΘΙ για την Αντιμετώπιση εκφοβισμού σε θέματα σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου

- Τμήματα Ενδοοικογενειακής Βίας – Ελληνική Αστυνομία
<https://www.astynomia.gr/odigos-tou-politi/chrisimes-symvoules/endooikogeneiaki-via/ypiresies-ellinikis-astynomias-kai-synarmodioi-foreis/>
- Ομάδες Προστασίας Ανηλίκων Δήμων